

Oktató: Czeglédi András

Filozófiatörténet és kortárs filozófia - Nietzsche

(Előadás – BA, Részismereti képzés)

Leírás:

A kurzus Nietzsche gondolkodásába nyújt bevezetést. Az előadássorozat egyrészt történeti, másrészt problémaközpontú eljárással mutatja be a modernitás egyik máig elevenen ható, meghatározó jelentőségű bölcselőjét, akinek intellektuális munkássága kiterjedt a legkülönbözőbb filozófiai diszciplínákra és a szakfilozófián túlra is.

Témák és leckék:

1. A KIHÍVÁS

- 1.1. lecke: a három nagy modern sérelem: a kozmológiai, a biológiai és a pszichológiai.
- 1.2. lecke: a modern társadalmi és technikai haladáshit születése és kezdeti megrendülése.
- 1.3. lecke: a filozófiai rendszer után.

2. AZ ÉLETÚT ÉS AZ ELBESZÉLÉS NEHÉZSÉGEI

- 2.1. lecke: az életút és a korszakolás nehézségei.
- 2.2. lecke: az elbeszélés nehézségei.

3. NIETZSCHE IGAZSÁGFELFOGÁSA

- 3.1. lecke: igazságkritika és igazságigény.
- 3.2. lecke: az igazság tévedésmélete?
- 3.3. lecke: a perspektivizmustan.

4. NIETZSCHE ESZTÉTIKÁJA

- 4.1. lecke: az esztétikai kontextus.
- 4.2. lecke: a tragédia születése és halála.
- 4.3. lecke: az esztétikai mint legfőbb valóságsík?

5. TÖRTÉNELEMFILOZÓFIA

- 5.1. lecke: történelemfilozófiai kontextus és te(le)ológiai kritika.
- 5.2. lecke: a te(le)ológiai kritika előfeltevései és következményei.
- 5.3. lecke: a jó európaiság gondolata.

6. A MORÁLFILOZÓFIAI HAGYOMÁNY KRITIKÁJA

6.1. lecke: eliminativizmus, genealógia és metaetika.

6.2. lecke: Redlichkeit, a test nagy esze és a legtávolabbiak iránti szeretet.

7. KRITIKAI HERMENEUTIKA

7.1. lecke: „nincsenek tények, csak interpretációk”.

7.2. lecke: az exoterikus és az ezoterikus Nietzsche.

8. TANÍTÁS ÉS ÖRÖKSÉG

8.1. lecke: a rejtély tanítása, a tanítás rejtélye.

8.2. lecke: az örökség.

KÖTELEZŐ ÉS AJÁNLOTT OLVASMÁNYOK:

Kötelező primer művek:

1. Nietzsche, Friedrich: *A történelem hasznáról és káráról*. Akadémiai, Bp., 1989 (ford. Tatár Gy.).
2. Nietzsche, Friedrich: „A nem-morálisan felfogott igazságról és hazugságról” (ford. Tatár S.) In: *Atheaneum*, 1992 I/3, 3-15. p.
3. Nietzsche, Friedrich: *Túl jón és rosszon*. Ikon, Bp., 1995 (szerk. és ford. Tatár Gy.).
4. Nietzsche, Friedrich: *Adalék a morál genealógiájához*. Holnap, Bp., 1996 (ford. Romhányi T. G.).
5. Nietzsche, Friedrich: *Így szólott Zarathustra*. Osiris, Bp., 2000 (szerk. Hévízi O., ford. Kurdi I.).
6. Nietzsche, Friedrich: *A tragédia születése*. Magvető, Bp., 2007, változatlan utánnomás (ford. Kertész I.).

Ajánlott primer művek:

1. Nietzsche, Friedrich: *Sämtliche Briefe. Kritische Studienausgabe*. dtv/de gruyter, Berlin/New York, 1986² (hg. von G. Colli und M. Montinari).
2. Nietzsche, Friedrich: *Sämtliche Werke, Kritische Studienausgabe*. dtv/de gruyter, Berlin/New York, 1988² (hg. von G. Colli und M. Montinari).
3. Nietzsche, Friedrich: *Ifjúkori görög tárgyú írások*. Európa, Bp., 1988 (vál. Tatár Gy., ford. Molnár A.).

4. Nietzsche, Friedrich: *Ecce homo*. Göncöl, Bp., é.n. [1989] (ford. Horváth G.).
5. Nietzsche, Friedrich: *Az Antikrisztus*. Ictus, Szeged, 1993 (ford. Csejtei D.).
6. Nietzsche, Friedrich: *Bálványok alkonya* In: *Ex Symposion*, Nietzsche-különszám, 1994 (ford. Tandori D.), 1-34. o.
7. Nietzsche, Friedrich: *A vidám tudomány*. Budapest, Holnap, Bp., 1997 (ford. Romhányi T. G.).
8. Nietzsche, Friedrich: *Platón és elődei*. Gond, Bp., 2007 (vál. és szerk. Hévízi O., ford. Kurdi I. és Molnár A.).
9. Nietzsche, Friedrich: *Emberi, túlságosan is emberi*. Osiris, Bp., 2008 (ford. Horváth G.).

Kötelező szekunder irodalom:

1. Hoolingdale, Reginald John: *Nietzsche. The Man and his Philosophy*. Louisiana State University Press, Baton Rouge, 1965.
2. Tatár György: *Az öröklét gyűrűje*. Gondolat, Bp., 1989.

Ajánlott szekunder irodalom:

1. Arendt, Hannah: *Vita activa*. Piper, München, 2002.
2. Benne, Christian: *Nietzsche und die historisch-kritische Philologie*. Walter de Gruyter, Berlin, 2005.
3. Birus, Hendrik: „Nietzsche’s concept of interpretation” In: *Revue de critique et de théorie littéraire* 1984/3, 78-102. p.
4. Danto, Arthur C.: *Nietzsche as Philosopher*. Columbia Univ. P., New York, 1965.
5. Deleuze, Gilles: *Nietzsche és a filozófia*. Gond/Holnap, Bp., 1999 (ford. Moldvay T.).
6. Fink, Eugen: *Nietzsches Philosophie*. Kohlhammer, Stuttgart, 1992.
7. Heidegger, Martin: *Nietzsche I-II*. Neske, Pfullingen, 1961.
8. Heidegger, Martin: „Nietzsche mondása: »Isten halott«” (ford. Czeglédi A.) In: Heidegger, Martin: *Rejtektak*. Osiris, Bp., 2006, 183-232. p.
9. Hévízi Ottó: *Idő és szinkretizmus: állandó tekintettel Nietzschére*. Kalligram, Pozsony, 2013.
10. Hidas Zoltán: *Törékeny értelemvilágaink*. Gondolat, Bp., 2018.
11. Kaufmann, Walter A.: *Nietzsche. Philosopher, Psychologist, Antichrist*. Princeton UP, Princeton, 1974.
12. Kofman, Sarah: *Nietzsche et la métaphore*. Payot, Paris, 1972.

13. Kofman, Sarah: „Bevezető az *Ecce homo* olvasásához” (ford. Somlyó B.) In: *Athenaeum* 1992 I/3, 214-241. p.
14. Kővári Sarolta: *A zene erejétől a nyelv hatalmáig. Nietzsche korai nyelvfelfogása.* Doktori disszertáció, 2018. <https://pea.lib.pte.hu/bitstream/handle/pea/18075/kovari-sarolta-phd-2018.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
15. Lamár Erzsébet: *A különbség ereje és a reprezentáció paradoxona. Nietzsche metafizika-kritikája.* Doktori disszertáció, 2015. <http://doktori.bibl.u-szeged.hu/2792/>
16. Löwith, Karl: *Világtörténelem és üdvtörténet.* Atlantisz, Bp., 1996 (ford. Boros G. és Miklós T.).
17. Löwith, Karl: *Nietzsche. Sämtliche Schriften* 6. Metzler, Stuttgart, 1987.
18. Lukács György: *Az ész trónfosztása.* Akadémiai, Bp., 1965³.
19. Magee, Bryan: *Wagner világképe.* Park, Budapest, 2013 (ford. Fejérvári Boldizsár).
20. Nancy, Jean-Luc: „Becsületességünk próbaköve” (ford. Mezei Gy. I.) In: *Atheaneum*, 1992 I/3, 20-41. p.
21. Nehemas, Alexander: *Life as Literature.* Harvard UP, Cambridge, 1985.
22. Nolte, Ernst: *Nietzsche und der Nietzscheanismus.* Propyläen, Frankfurt a. M./Berlin, 1990.
23. Ottmann, Henning: *Philosophie und Politik bei Nietzsche.* W. de Gruyter, Berlin, 1987.
24. Ritter, Joachim et al. (Hg.): *Historisches Wörterbuch der Philosophie.* Schwabe Verlag, Basel, 1971-2005.
25. Schreiner Dénes: „Az örület illúziói és a dionüszoszi tekintet tragédiája – a *Bakkhánsnők* és Nietzsche színháza” In: *A mítosz filozófiája.* L’Harmattan, Bp., 2017, 127-135. p.
26. Schröder, Winfried: *Moralischer Nihilismus.* Reclam, Stuttgart, 2005.
27. Sloterdijk, Peter: *A gondolkodó a színpadon. A Jó Hír megjavításáról.* Helikon, Bp., 2001 (ford. Bendl J., Kurdi I.).
28. Sommer, Andreas Urs: *Friedrich Nietzsches „Der Antichrist”.* Schwabe & Co., Basel, 2000.
29. Taubes, Jacob: *Nyugati eszkatológia.* Atlantisz, Bp., 2004 (ford. Mártonffy M.).
30. Tuusvuori, Jan: *Nietzsche and Nihilism. Exploring a Revolutionary Conception of Philosophical Conception.* Helsinki University, Helsinki, 2000. <http://ethesis.helsinki.fi/julkaisut/hum/filos/vk/tuusvuori/nietzsch.pdf>
31. Ullmann Tamás: „Az örök visszatérés imperatívusza” In: *Holmi*, 2004/10, 1275-1286. p.
32. Ullmann Tamás: *Az értelem dimenziói.* L’Harmattan, Bp., 2012.
33. Vattimo, Giani: *The End of Modernity.* Polity Press, Cambridge, 2002.

34. Weinrich, Harald: „Olvasta-e Goethe Faustja Nietzsche második Korszerűtlen elmélkedések című művét?” (ford. Schein G.) In: *Nagyvilág*, 2000/8, 614-626. p.

Internet:

<http://www.thenietzschechannel.com>

Film:

<http://www.thenietzschechannel.com/film/film.htm>